

GEMEENTE STEIN

Facetbestemmingsplan Archeologie Stein 2009

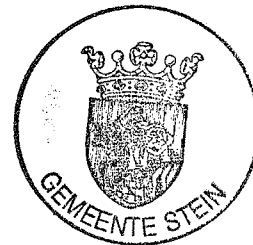
Facetbestemmingsplan Archeologie Stein 2009

Gemeente Stein

Planregels

- Voorontwerp
- Ontwerp
- Vastgesteld door Raad van de gemeente Stein op 1 april 2010

De griffier,

A handwritten signature in black ink, written over a horizontal line. The signature is stylized and appears to be 'A. van der...'.

december 2009
Afdeling Maatschappelijk
en Ruimtelijk Beleid / EC

INHOUD

<i>Inleidende regels</i>	3
Artikel 1 Relatie met de geldende bestemmingsplannen	3
Artikel 2 Aanvulling begripsbepalingen	4
Artikel 3 Wijze van meten	4
<i>Bestemmingsregels</i>	5
Artikel 4 Waarde – Archeologie 1 en 2 (dubbelbestemming)	5
<i>Algemene Regels</i>	7
Artikel 5 Anti-dubbeltelbepaling	7
<i>Overgangs - en slotregels</i>	7
Artikel 6 Overgangsrecht	7
Artikel 7 Slotregel	8

Inleidende regels

Artikel 1 Relatie met de geldende bestemmingsplannen.

Op het plangebied van dit facetbestemmingsplan blijven de plankaart en voorschriften van:

- het bestemmingsplan Beschermd Dorpsgezicht Elsloo e.o., zoals vastgesteld door de gemeenteraad op 9 september 1999 en goedgekeurd door Gedeputeerde Staten op 11 april 2000 (en KB 31 oktober 2001) alsmede
- het bestemmingsplan Business Park Stein, zoals vastgesteld door de gemeenteraad op 2 juli 2009 en onherroepelijk op 27 augustus 2009 alsmede
- het bestemmingsplan Buitengebied ten oosten van het Julianakanaal, zoals vastgesteld door de gemeenteraad op 18 juni 1998 en goedgekeurd door Gedeputeerde Staten op 19 januari 1999 (en KB 12 februari 2001) alsmede
- het bestemmingsplan Elserveld - Meeldert, zoals vastgesteld door de gemeenteraad op 22 juni 2001 en goedgekeurd door Gedeputeerde Staten op 18 september 2001, alsmede
- het bestemmingsplan 1^e herziening Elserveld/Meeldert, zoals vastgesteld door de gemeenteraad op 28 juni 2001 en goedgekeurd door Gedeputeerde Staten op 18 september 2001, alsmede
- het bestemmingsplan Grensmaas, zoals vastgesteld door de gemeenteraad op 28 juni 2006 en goedgekeurd door Gedeputeerde Staten op 19 december 2006, alsmede
- het bestemmingsplan Grensmaas Herziening ex artikel 30 WRO, zoals vastgesteld door de gemeenteraad op 20 september 2007 en goedgekeurd door Gedeputeerde Staten op 11 december 2007, alsmede
- het bestemmingsplan Havens Stein en omgeving, zoals vastgesteld door de gemeenteraad op 13 november 2003 en goedgekeurd door Gedeputeerde Staten op 6 april 2004, alsmede
- het bestemmingsplan Kasteel Stein, zoals vastgesteld door de gemeenteraad op 18 juni 1998 en goedgekeurd door Gedeputeerde Staten op 22 september 1998, alsmede
- het bestemmingsplan Kanaalboulevard, zoals vastgesteld door de gemeenteraad op 15 februari 2007 en goedgekeurd door Gedeputeerde Staten op 29 mei 2007, alsmede
- het bestemmingsplan Kattekop, zoals vastgesteld door de gemeenteraad op 9 november 2006 en goedgekeurd door Gedeputeerde Staten op 12 juni 2007, alsmede
- het bestemmingsplan Kern Stein, zoals vastgesteld door de gemeenteraad op 30 september 2004 en goedgekeurd door Gedeputeerde Staten op 11 januari 2005, alsmede
- het bestemmingsplan Kern Elsloo, zoals vastgesteld door de gemeenteraad op 22 december 2005 en goedgekeurd door Gedeputeerde Staten op 4 juli 2006 (uitspraak ABR 26 augustus 2009), alsmede
- het bestemmingsplan Kern Meers, zoals vastgesteld door de gemeenteraad op 25 september 2008 en goedgekeurd door Gedeputeerde Staten op 20 januari 2009, alsmede
- het bestemmingsplan Kern Urmond-Berg, zoals vastgesteld door de gemeenteraad op 13 november 2008 en goedgekeurd door Gedeputeerde Staten op 28 april 2009, (uitspraak ABR 23 december 2009),

van toepassing, met dien verstande dat de plankaarten worden aangevuld met de dubbelbestemming Waarde - Archeologie 1 en 2 zoals op de bij dit facetbestemmingsplan behorende verbeelding is aangegeven en de voorschriften worden aangevuld dan wel gewijzigd zoals aangegeven in de volgende artikelen.

Artikel 2 Aanvulling begripsbepalingen

a. aanduiding

een geometrisch bepaald vlak of figuur, waarmee gronden zijn aangeduid, waar ingevolge de regels regels worden gesteld ten aanzien van het gebruik en/of het bebouwen van deze gronden;

b. aanduidingsgrens

de grens van een aanduiding indien het een vlak betreft;

c. archeologisch beschermd monument: gebied of terrein van zeer hoge archeologische waarde dat van rijkswege is beschermd,

d. archeologisch deskundige

professioneel archeoloog die op basis van de geldende Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie bevoegd is om archeologisch onderzoek uit te voeren en/of Programma's van Eisen op te stellen en te toetsen;

e. archeologische verwachtingswaarde

de aan een gebied toegekende verwachting in verband met de kans op het voorkomen van archeologische relikten;

f. archeologische waarde

de aan een gebied toegekende waarde in verband met het voorkomen van archeologische relikten;

g. archeologisch onderzoek

diversen vormen van onderzoek naar de archeologische waarden binnen een plangebied, uitgevoerd volgens de geldende versie van de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie;

h. bestemmingsplan

de geometrisch bepaalde planobjecten als vervat in het GML-bestand NL.IMRO met de bijbehorende regels;

i. oppervlakte van een bodemingreep:

het bebouwde (bruto) oppervlak als het gaat om bovengrondse ontwikkelingen en het oppervlak van een bodemingreep vanaf maaiveld als het gaat om bodemingrepen in het kader van een aanlegvergunningprocedure;

j. peil

a. ter plaatse van een gebouw waarvan de hoofdtoegang direct aan een weg grenst: de hoogte van die weg ter plaatse van die hoofdtoegang;

b. indien in het water wordt gewerkt: de hoogte van het terrein ter plaatse van het meest nabij gelegen punt waar het water grenst aan het vaste land;

c. in andere gevallen: de hoogte van het maaiveld ter plaatse;

k. het plan:

het facetbestemmingsplan Archeologie Stein 2009;

l. de plankaart (verbeelding)

de kaart met bijbehorende verklaring, waarop de dubbelbestemming van de in het plan begrepen gronden is aangewezen.

Artikel 3 Wijze van meten

3.1 Bij toepassing van deze planregels wordt als volgt gemeten:

diepte

vanaf het peil tot aan het diepste punt van de ingreep.

Bestemmingsregels

Artikel 4 Waarde – Archeologie 1 en 2 (dubbelbestemming)

Bestemmingsomschrijving

Lid 1. De voor Waarde – Archeologie 1 en 2 (hoge respectievelijk middelhoge verwachting) aangewezen gronden zijn, behalve voor de andere daar voorkomende bestemmingen, primair bestemd voor behoud en bescherming van de aanwezige of te verwachten archeologische waarden.

Bouwregels

Lid 2. Op deze gronden zijn nieuwe bouwwerken ten behoeve van overige aan de gronden toegekende bestemmingen slechts toelaatbaar, indien daarvoor ontheffing door burgemeester en wethouders is verleend.

Ontheffing is niet vereist, indien:

- a. het bouwplan betrekking heeft op vervanging van bestaande bouwwerken waarbij de oppervlakte niet wordt uitgebreid en / of alleen de bestaande fundering wordt benut;
- b. het bouwplan geen bodemversturende activiteiten met zich meebrengt;
- c. de oppervlakte van de bodemingreep kleiner is dan 250 m² op gronden aangewezen voor de bestemming Waarde – Archeologie 1, respectievelijk kleiner is dan 2.500 m² op gronden aangewezen voor de bestemming Waarde – Archeologie 2;
- d. het betreft het realiseren van nieuwe bouwwerken binnen een op de plankaart aangeduid agrarisch bouwperceel;

Lid 3. Ingeval van verlening van een bouwvergunning is het aan de gemeente of een daarvoor aangewezen partij altijd toegestaan archeologische waarnemingen te doen ten tijde van de graafwerkzaamheden ten behoeve van bouwwerkzaamheden.

Ontheffing van de bouwregels

Lid 4. Burgemeester en wethouders zijn bevoegd ontheffing te verlenen van het bepaalde in lid 2 voor bouwplannen waarvan de oppervlakte van de bodemingreep groter is dan 250 m² en de verstoringsdiepte meer bedraagt dan 40 cm beneden het maaiveld op gronden aangewezen voor de bestemming Waarde – Archeologie 1, respectievelijk de oppervlakte van de bodemingreep groter is dan 2500 m² op gronden aangewezen voor de bestemming Waarde – Archeologie 2 en de verstoringsdiepte meer bedraagt dan 40 cm beneden maaiveld, een en ander mits op basis van archeologisch onderzoek is aangetoond dat de archeologische waarden door de bouwactiviteiten niet onevenredig worden geschaad;

Lid 5. Aan een ontheffing als bedoeld in lid 4 kunnen burgemeester en wethouders de volgende regels verbinden:

- a. de verplichting tot het treffen van technische maatregelen waardoor archeologische waarden in de bodem kunnen worden behouden, zoals alternatieve funderingsmethoden, beschermende bodemlagen of andere voorzieningen die op dit doel zijn gericht;
- b. verplichting tot het doen van opgravingen;
- c. de verplichting tot het begeleiden van de activiteiten waarvoor ontheffing is verleend door een archeologisch deskundige.

Aanlegvergunning

Lid 7. Het is verboden op of in de gronden met de bestemming Waarde – Archeologie 1 en 2 zonder of in afwijking van een schriftelijke vergunning (aanlegvergunning) van burgemeester en wethouders de volgende werken of werkzaamheden uit te voeren:

- a. grondwerkzaamheden, waartoe worden gerekend het afgraven (ook het verwijderen van bestaande funderingen), woelen, mengen, diepploegen, en het ophogen van gronden met meer dan 50 cm, alsmede het graven of vergraven, verruimen of dempen van sloten, en andere wateren en het aanleggen van drainage;
- b. het tot stand brengen en / of in exploitatie brengen van boor- en pompputten;
- c. het aanbrengen van diepwortelende beplantingen;
- d. het aanleggen, verbreden of verharderen van wegen, voet-, ruit- of rijwielpaden, of parkeergelegenheden en het aanleggen van andere oppervlakteverhardingen;
- e. het aanleggen van nieuwe ondergrondse transport-, energie-, of telecommunicatieleidingen en daarmee verband houdende constructies, installaties of apparatuur.

Lid 8. Geen aanlegvergunning is vereist:

- a. indien de oppervlakte van de bodemingreep kleiner is dan 250 m² en de verstoringsdiepte minder bedraagt dan 40 cm onder maaiveld op gronden met de bestemming Waarde – Archeologie 1, respectievelijk de oppervlakte van de bodemingreep kleiner is dan 2.500 m² en de verstoringsdiepte minder bedraagt dan 40 cm onder maaiveld op gronden met de bestemming Waarde – Archeologie 2
- b. ingeval de bodem dieper dan 40 cm beneden maaiveld verstoord wordt in combinatie met een bodemingreep kleiner dan 250 m² respectievelijk 2500 m² als bedoeld onder a;
- c. voor het rooien van laagstamboomgaarden, mits verstoringsdiepte minder bedraagt dan 50 cm onder maaiveld;
- d. indien op basis van archeologisch onderzoek is aangetoond dat de archeologische waarden niet onevenredig worden of kunnen worden aangetast;
- e. indien de werken en / of werkzaamheden het gewone onderhoud betreffen, met inbegrip van onderhoud- en vervangingswerkzaamheden van bestaande riolen en bijbehorende werken zoals gemalen, bestratingen en beplantingen binnen bestaande tracés van kabels en leidingen;
- f. indien werken en werkzaamheden:
 - reeds in uitvoering zijn ten tijde van de inwerkingtreding van het plan;
 - archeologisch onderzoek betreffen;
 - worden uitgevoerd op basis van een reeds verleende aanlegvergunning, kapvergunning of ontgrondingsvergunning.

Lid 9. Meerdere vergunningen

Voorzover voor meerdere werken en/of werkzaamheden vergunningen worden aangevraagd en deze in één (inrichtings)plan zijn ondergebracht, wordt dit plan in zijn geheel in de beoordeling betrokken en kan voor dit totaal van werken en/of werkzaamheden één vergunning worden verleend.

Lid 10. De betreffende aanlegvergunning wordt slechts verleend indien geen onevenredige afbreuk wordt gedaan aan het belang van de bescherming van de archeologische waarden op grond waarvan de volgende bepalingen van toepassing zijn:

- a. aanvrager dient een rapport te overleggen waarin de archeologische waarde van het terrein dat blijkens de aanvraag zal worden verstoord, naar het oordeel van burgemeester en wethouders in voldoende mate is zeker gesteld of geen archeologische waarden aanwezig zijn, tenzij naar haar oordeel de archeologische waarde in andere informatie voldoende is zeker gesteld.
- b. aan de vergunning kunnen de volgende regels worden verbonden;
 - de verplichting tot het treffen van technische maatregelen, waardoor de archeologische waarden in de bodem kunnen worden behouden;
 - de verplichting tot het laten uitvoeren van archeologisch onderzoek, of de verplichting de activiteit die leidt tot bodemverstoring te laten begeleiden door een archeoloog van een gecertificeerd bedrijf.

Lid 11. Sloopvergunning

Op gronden aangewezen voor de bestemming Waarde – Archeologie 1 en 2 kunnen in het geval van sloopwerkzaamheden aan de sloopvergunning door burgemeester en wethouders regels worden verbonden, zoals:

- a. het voorschrift dat de sloopwerken vanaf 30 cm boven het maaiveld en dieper worden begeleid door een archeologisch deskundige;
- b. indien tijdens sloopwerken vondsten van hoge waarde worden aangetroffen dan wordt hier terstond melding van gemaakt bij burgemeester en wethouders die vervolgens in het belang van de archeologische monumentenzorg aanvullende voorschriften kunnen verbinden aan de sloopvergunning.

Lid 12. Alvorens te beslissen over het vaststellen van sloopvoorschriften zoals omschreven in lid 11 onder a en b winnen burgemeester en wethouders bij de archeologisch deskundige schriftelijk advies in omtrent de vraag of door het verlenen van de sloopvergunning archeologische waarden kunnen worden aangetast en welke regels aan de sloopvergunning moeten worden verbonden.

Lid 13. Wijzigingsbevoegdheid

Burgemeester en wethouders zijn bevoegd met toepassing van artikel 3.6 van de Wet ruimtelijke ordening het plan te wijzigen door :

- a. op de plankaart de bestemming Waarde – Archeologie 1 en 2 geheel of gedeeltelijk te doen vervallen indien op basis van archeologisch onderzoek is aangetoond dat op de betrokken locatie geen archeologische waarden (meer) aanwezig zijn, dan wel er niet langer archeologische begeleiding of zorg nodig is;
- b. aan de gronden alsnog de bestemming Waarde – Archeologie 1 en 2 toe te kennen indien uit nader archeologisch onderzoek blijkt dat ter plaatse archeologische waarden aanwezig zijn.
- c. de oppervlaktes en / of de dieptes als genoemd in artikel 4. lid 2 en 8 te veranderen en / of hier desgewenst een extra aanduiding voor op te nemen indien dat op basis van nader verkregen archeologisch kennis noodzakelijk en / of mogelijk is.

Algemene regels

Artikel 5 Anti-dubbeltelbepaling

Grond die eenmaal in aanmerking is genomen bij het toestaan van een bouwplan waaraan uitvoering is gegeven of alsnog kan worden gegeven, blijft bij de beoordeling van latere bouwplannen buiten beschouwing.

Overgangs- en slotregels

Artikel 6 Overgangsrecht

A Overgangsrecht bouwwerken

1. Een bouwwerk dat op het tijdstip van inwerkingtreding van het bestemmingsplan aanwezig of in uitvoering is, dan wel kan worden gebouwd krachtens een bouwvergunning, en afwijkt van het plan, mag, mits deze afwijking naar aard en omvang niet wordt vergroot:

- a. gedeeltelijk worden vernieuwd of veranderd;
- b. na het tenietgaan ten gevolge van een calamiteit geheel worden vernieuwd of veranderd, mits de aanvraag van de bouwvergunning wordt gedaan binnen twee jaar na de dag waarop het bouwwerk is tenietgegaan.

2. Eenmalig kan ontheffing worden verleend van het eerste lid voor het vergroten van de inhoud van een bouwwerk als bedoeld in het eerste lid met maximaal 10%.

3. Lid 1 is niet van toepassing op bouwwerken die weliswaar bestaan op het tijdstip van inwerkingtreding van het plan, maar zijn gebouwd zonder vergunning en in strijd met het daarvoor geldende plan, daaronder begrepen de overgangsbepaling van dat plan.

B. Overgangsrecht gebruik

1. Het gebruik van grond en bouwwerken dat bestond op het tijdstip van inwerkingtreding van het bestemmingsplan en hiermee in strijd is, mag worden voortgezet.

2. Het is verboden het met het bestemmingsplan strijdige gebruik, bedoeld in het eerste lid, te veranderen of te laten veranderen in een ander met dat plan strijdig gebruik, tenzij door deze verandering de afwijking naar aard en omvang wordt verkleind.

3. Indien het gebruik, bedoeld in het eerste lid, na het tijdstip van inwerkingtreding van het plan voor een periode langer dan een jaar wordt onderbroken, is het verboden dit gebruik daarna te hervatten of te laten hervatten.

4. Het eerste lid is niet van toepassing op het gebruik dat reeds in strijd was met het voorheen geldende bestemmingsplan, daaronder begrepen de overgangsbepalingen van dat plan.

Artikel 7 Slotregel

Dit bestemmingsplan kan worden aangehaald als: Regels van het facetbestemmingsplan Archeologie Stein 2009.

Facetbestemmingsplan Archeologie Stein 2009

Gemeente Stein

Toelichting

- Voorontwerp
- Ontwerp
- Behoort bij besluit van de Raad van de gemeente Stein van 1 april 2010

De griffier,

A handwritten signature in black ink, consisting of a large, stylized initial 'G' followed by a series of loops and a long horizontal stroke at the end.

december 2009
Afdeling Maatschappelijk
en Ruimtelijk Beleid / EC

Inhoud

1 INLEIDING	2
1.1 Aanleiding en doel	2
2 BELEIDSKADER	2
2.1 Rijksbeleid	2
2.2 Provinciaal beleid	3
2.3 Gemeentelijk beleid	4
3 PLANBESCHRIJVING	6
3.1 Type plan	6
3.2 Planologische regeling	7
4 UITVOERBAARHEID	8
5 OVERLEG	9

1 INLEIDING

1.1 aanleiding en doel

Op 16 januari 1992 is in Valletta (Malta) het Europees Verdrag inzake de bescherming van het archeologisch erfgoed (Verdrag van Malta) ondertekend. Het Verdrag van Malta voorziet in bescherming van het Europees archeologisch erfgoed onder meer door de risico's op aantasting van dit erfgoed te beperken. Deze bescherming is in Nederland wettelijk verankerd in de Wet op de Archeologische Monumentenzorg 2007 welke een onderdeel vormt van de Monumentenwet. Stein heeft een rijke archeologische historie.

Vanuit het voornoemd Verdrag en vanuit de Monumentenwet heeft Stein archeologisch beleid gemaakt. Dit is uitgewerkt in de nota gemeentelijk archeologiebeleid Stein 2009 en het geactualiseerde Archolrapport Stein, een gemeente vol oudheden 2009 met daarbij behorende Archeologische Beleidskaart 2009. Deze documenten zijn apart in te zien en dienen als onderlegger voor dit voorliggende bestemmingsplan. Vanuit deze stukken volgt de beleidsmatige onderbouwing van dit bestemmingsplan.

De reden voor het in procedure brengen van dit facetbestemmingsplan Archeologie Stein 2009 is dat de vigerende bestemmingsplannen geen adequaat beschermingsregime bieden voor de archeologische waarden in gebieden met een hoge of middelhoge archeologische (verwachtings)waarde. Elk vigerend plan partieel herzien leidt tot onaanvaardbaar hoge kosten. Vandaar dat gekozen is voor een facetplan archeologie. Dit plan vult alle geldende bestemmingsplannen van Stein aan, die niet of een onvoldoende op het nieuwe archeologiebeleid van Stein zijn toegespitst. Met behulp van dit facetbestemmingsplan worden de regelingen die betrekking hebben op archeologie, maar die in de loop der jaren verschillend zijn geregeld, vervangen door één nieuwe en uniforme regeling voor meerdere bestemmingsplannen op het gemeentelijk grondgebied. Het facetbestemmingsplan Archeologie Stein 2009 heeft tot doel het archeologiebeleid te implementeren voor het gehele grondgebied van Stein.

2 BELEIDSKADER

2.1 Rijksbeleid

Het Rijk draagt zorg voor het aanwijzen en beheren van wettelijk beschermd rijksmonumenten en heeft een wettelijke adviesrol met betrekking tot het aspect archeologie in MER - procedures. Deze adviesrol zal worden vervuld door de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed. Voor de Strategische Milieubeoordelingen (SMB's) zal waarschijnlijk een vergelijkbaar uitgangspunt gaan gelden.

Naar verwachting speelt het Rijk in de gemeente Stein alleen een rol in het kader van MER-procedures en bij RO-procedures die betrekking hebben op een beschermd rijksmonument in de gemeente.

Met de inwerkingtreding van de Wet op de archeologische monumentenzorg (hierna afgekort Wamz) zijn de uitgangspunten van het Verdrag van Valletta verankerd in de Nederlandse wetgeving. Het verdrag vraagt van de betrokken partijen, waaronder Nederland, om zo goed en zo vroeg mogelijk rekening te houden met de (mogelijke) aanwezigheid van archeologische waarden in de bodem. Behoud in situ (in de bodem) is daarbij het streven.

Als dat niet mogelijk blijkt, dienen archeologische waarden opgegraven te worden (behoud ex situ).

De belangrijkste wetswijzigingen zijn:

- de bescherming van archeologische waarden is een verplicht aandachtspunt in:
 - milieueffectrapportages (hiertoe is de Wet Milieubeheer gewijzigd)
 - bestemmingsplannen en ontheffingen hiervan (hiertoe is de Woningwet gewijzigd)
 - ontgrondingen (hiertoe is de Ontgrondingenwet gewijzigd).
- bij de kostentoedeling wordt het veroorzakerprincipe gehanteerd. Dit principe wordt in het wetsvoorstel verder uitgewerkt, waarbij ook de excessieve kosten worden geregeld.
- liberalisering van de markt door toelating van archeologisch bedrijfsleven.
- wettelijke verankering van de kwaliteitsbewaking en toezicht.

In de Wamz is opgenomen dat bij ingrepen onder de 100 m², waarvoor een ontheffing, bouw- of aanlegvergunning wordt aangevraagd, geen verplichtingen ten aanzien van archeologie worden opgelegd. Dit is om te voorkomen dat ook bij de allerkleinste bodemingrepen (zogenaamde "postzegel - terreinen") een onderzoeksplicht geldt, en om particulieren te behoeden voor onevenredig hoge kosten voor archeologie. Overigens kan de gemeenteraad een afwijkende oppervlakte vaststellen. Stein is hiertoe overgegaan.

2.2 Provinciaal Beleid

Het provinciaal beleid op het gebied van archeologie staat verwoord in de Nota provinciaal erfgoedbeleid uit 2004. In het Provinciaal Omgevingsplan Limburg (POL: vanaf 2001) en de Handreiking Ruimtelijke Ontwikkeling Limburg (januari 2007) is dit beleid verder uitgewerkt.¹ Met betrekking tot archeologie is in het POL 2006 als uitgangspunt opgenomen dat het archeologische erfgoed in de oorspronkelijke vindplaats moet worden beschermd. Archeologisch vooronderzoek is verplicht binnen een straal van 50 m rond bekende archeologische terreinen en vindplaatsen (zoals aangeduid op respectievelijk de Archeologische Monumenten Kaart Limburg en aangegeven in het archeologisch digitale systeem Archis) én in gebieden met een hoge of middelhoge archeologische trefkans volgens de Indicatieve Kaart Archeologische Waarden (IKAW). Uitgezonderd hiervan zijn plangebieden kleiner dan 2500 m², tenzij deze binnen of op een straal van 50 m een archeologische vindplaats ligt.

- *Provinciale archeologische aandachtsgebieden*

Door de nieuwe Wet ruimtelijke ordening hoeft de provincie niet meer de bestemmingsplannen van gemeenten goed te keuren. Zij is haar toetsende rol goeddeels kwijt en geldt meer als overlegpartij. Wil de provincie mee kunnen praten dan moet zij van tevoren haar belang voldoende duidelijk kenbaar hebben gemaakt. De provincie Limburg heeft haar archeologisch belang gedefinieerd in de vorm van een aantal Provinciale archeologische aandachtsgebieden. Dit zijn representatieve en relatief gave delen van de verschillende Limburgse cultuurlandschappen met een groot potentieel aan archeologische waarden. De Provincie wil haar verantwoordelijkheid voor archeologie beperken tot deze aandachtsgebieden.

De provincie stelt expliciet dat haar beleid niet tot doel heeft om aandachtsgebieden geheel te beschermen. Ruimtelijke ontwikkelingen kunnen plaatsvinden, mits in een vroeg stadium kwalitatief hoogwaardig archeologisch onderzoek wordt verricht.

Daarvoor is het noodzakelijk dat de aandachtsgebieden een plaats krijgen binnen het zelfstandig archeologisch beleid dat de gemeenten op termijn allemaal dienen te hebben. De provincie wil hierover met de gemeenten afspraken maken.

Het noordelijk deel van het Steins grondgebied maakt deel uit van het provinciaal archeologische aandachtsgebied Graetheide. De Graetheide is aangewezen als provinciaal aandachtsgebied vanwege de hoge verwachting voor de aanwezigheid van nederzettingen en grafvelden van de Lineair Bandkeramische cultuur en andere archeologische perioden in dit relatief gave lössgebied tussen Sittard, Geleen, Stein en Born. Het beleid van de provincie is in de eerste plaats gericht op het stimuleren van een hoge kwaliteit van het archeologisch onderzoek in het aandachtsgebied. Achterliggende gedachte is dat door tijdig en hoogwaardig archeologisch vooronderzoek de risico's voor de archeologie en de ruimtelijke ontwikkelingen scherper in beeld komen, waardoor op langere termijn de onderzoekslasten beperkt zullen blijven.

Om de kwaliteit van onderzoek te verbeteren doet de provincie voorstellen voor de te hanteren onderzoeksmethodieken.

2.3 Gemeentelijk beleid

De introductie van de Wamz heeft de rollen van de verschillende overheden op het gebied van de archeologische monumentenzorg ingrijpend veranderd. De gemeenten hebben de verantwoordelijkheid gekregen voor het archeologisch bodemarchief van hun grondgebied.

De verantwoordelijkheid voor het eigen bodemarchief is geoperationaliseerd door middel van het proces van de ruimtelijke ordening. De omgang met bekende en te verwachte archeologische waarden dient vastgelegd te worden in nieuwe en herziene bestemmingsplannen. Aanvragen voor sloop-, aanleg- of bouwvergunningen en ontheffingsbesluiten dienen aan de archeologische planregels in het bestemmingsplan gekoppeld te worden.

Op grond van de Wamz krijgen gemeenten twee jaar de tijd (2007-2009) een gemeentelijk archeologiebeleid te ontwikkelen. Ook de integratie van dit beleid in de gemeentelijke RO hoeft (en kan) niet in een keer gebeuren. In de Wamz is gekozen voor een "ingroeimodel". Het gaat alleen om nieuwe bestemmingsplannen en bestemmingsplannen die worden herzien/gewijzigd. Omdat bestemmingsplannen binnen een termijn van tien jaar herzien moeten worden, leidt deze bepaling er (in principe) toe dat op termijn alle bestemmingsplannen archeologievriendelijk zullen zijn.

De gemeente Stein heeft in 2005 als een van de eerste Limburgse gemeenten een Archeologische beleidskaart laten opstellen en in september 2006 de hoofdlijnen van het Archeologiebeleid laten vaststellen door de raad.

Deze beleidskaart heeft tot op heden gediend als uitgangspunt voor het archeologisch beleid van de gemeente. Aangezien de Wamz pas in 2007 is ingevoerd en de wettekst in 2005 dus niet voorhanden was, heeft Stein in de loop van 2009 het archeologiebeleid verder uitgewerkt in vrijstellingsnormen bouw- en aanlegvergunningen en normen voor sloopvergunningen.

- *De archeologische beleidskaart Stein 2009*

Om goed te kunnen bepalen wat er in het bestemmingsplan moet worden opgenomen, en om vast te kunnen stellen of er zich op een locatie behoudenswaardige archeologie bevindt, heeft Stein het proces van de archeologische monumentenzorg doorlopen, resulterend in een update van de Archeologische beleidskaart van 2005 alsmede het Archolrapport 'Stein, een gemeente vol oudheden, Archeologische Beleidskaart 2009 en de nota gemeentelijk archeologiebeleid 2009.

Een verantwoord beheer van het archeologisch bodemarchief in de gemeente kan niet zonder een gedegen inzicht in de ligging van alle bekende archeologische waarden en verwachtingen. De beleidskaart is in feite het eindresultaat van het combineren van twee kaarten: de Archeologische vindplaatsenkaart en de Archeologische verwachtingskaart. Op de vindplaatsenkaart worden de bekende archeologische waarden aangegeven (vindplaatsen en monumenten). Op de verwachtingskaart wordt per onderscheiden zone de archeologische verwachting weergegeven. Op de beleidskaart wordt per onderscheiden categorie (bekende of verwachte waarde) het beleid voor archeologisch onderzoek aangegeven.

Door het vaststellen van de archeologische beleidskaart 2009 - met het daaraan verbonden advies voor archeologische onderzoeken gecombineerd met de gemeentelijke vrijstellingsnormen voor bouw -, sloop- en aanlegvergunningen - ontstaat een objectief kader waaraan ruimteclaims getoetst kunnen worden.

- *Ondergrenzen voor bouw -, aanleg- en sloopvergunningen*

Het opleggen van archeologische verplichtingen voor kleinschalige bodemingrepen is een financiële last voor de burger en vormt een groot afbreukrisico voor het maatschappelijk draagvlak van de archeologie.

Uitgangspunt van Stein is dan ook om zowel de bestuurslasten als de lasten voor de burgers zoveel mogelijk mogelijk te beperken en blijvend in te zetten op efficiënte werkaanpak en kostenbeheersing, zonder afbreuk te doen aan het cultuurhistorisch belang van ons archeologisch erfgoed. In de wet is een oppervlakte genoemd van 100 m² waarvoor geen archeologisch onderzoek nodig is. Stein wijkt hier gemotiveerd van af door ruimere vrijstellingsnormen te kiezen.

Zoals aangegeven worden op de archeologische beleidskaart van Stein zones met hoge, middelhoge en lage (verwachtings)waarden aangeduid. In onderstaande tabel zijn de uitgangspunten voor het ruimtelijk beleid en de uitvoeringspraktijk aangegeven. Voor uitgebreide kennisname van de onderbouwing wordt korthedshalve verwezen naar het Achtergronddocument "Vergunningenbeleid archeologie Stein 2009".

Gebiedsaanduiding:	Beleid:
Terreinen van hoge archeologische (verwachtings)waarde (o.a. de historische kernen)	onderzoeksplicht bij bodemingreep groter dan 250 m ² en verstoringsdiepte groter dan 40 cm beneden maaiveld
Terreinen van middelhoge archeologische verwachting	onderzoeksplicht bij bodemingreep groter dan 2500 m ² en verstoringsdiepte groter dan 40 cm beneden maaiveld
Terreinen van lage archeologische verwachting	Geen onderzoeksplicht, tenzij MER-plichtig of vallend onder Wet milieubeheer of Tracéwet
Gebieden zonder archeologische verwachting	Geen onderzoeksplicht (verstoorde en reeds opgegraven gebieden)
Overig gebruik of bebouwing:	Beleid:
Rooien laagstamboomgaarden	Vrijgesteld bij verstoringsdiepte tot 50 cm beneden maaiveld
Agrarische bouwpercelen	Vrijgesteld t.b.v. benutting bouwmogelijkheden binnen bouwperceel

Binnen de maatvoering van 250 m² kunnen particuliere (nieuw)bouwplannen (vrijstaande woning of tweeblok) en/of bijgebouwen in de meeste gevallen zonder archeologisch onderzoek gerealiseerd worden. Deze ondergrens achten wij passend omdat onderzoek op een klein perceel in verhouding archeologisch weinig informatie oplevert. Uit analyse van aantal en omvang van de verleende vergunningen in de afgelopen jaren blijkt dat met deze voorgenomen normering de burgers niet of nauwelijks belast zullen worden met archeologische verplichtingen (zie notitie vergunningenbeleid).

3 PLANBESCHRIJVING

3.1. Type plan

De gemeente dient bij het vaststellen van nieuwe of aangepaste bestemmingsplannen aan te geven hoe zij rekening houdt met het aspect archeologie. De Wamz biedt de mogelijkheid om de initiatiefnemer van een bodemingreep, bij het afgeven van bouw-, aanleg- en sloopvergunningen of projectbesluiten, te verplichten tot het laten uitvoeren van een archeologisch vooronderzoek. Dat is overigens alleen mogelijk als daarvoor een juridische basis aanwezig is in een bestemmingsplan

De bescherming van de archeologische waarden geschiedt door middel van een dubbelbestemming in een bestemmingsplan. Een dubbelbestemming bestemd de grond 'dubbel'. Dat houdt in het kader van archeologie in dat de betrokken grond naast de 'enkelbestemming' ook een tweede functie wordt toegekend. Die tweede functie is in deze de archeologische waarde. Deze dubbelbestemming heeft voorrang ten opzichte van andere voorkomende bestemmingen.

Partiële herziening of parapluplan

De dubbelbestemming wordt in een bestemmingsplan opgenomen naast de enkelbestemming. Dit kan gedaan worden bij elk nieuw bestemmingsplan wat in procedure komt via een herziening. Dit kan ook gedaan worden door elk bestaand bestemmingsplan te voorzien van een passende regeling. Bij die laatste regeling wordt elk bestemmingsplan op één thema herzien: een thematische herziening. Dat wordt ook wel 'parapluplan' genoemd omdat onder de paraplu van een bestemmingsplan alles in één keer opgepakt wordt. Voor die laatste mogelijkheid is in Stein gekozen. Voorliggend bestemmingsplan is dan ook een parapluplan. In dit bestemmingsplan wordt in één keer voor de gehele gemeente het thema archeologie van een passende bestemmingsregeling voorzien.

Hiervoor zijn de volgende voordelen te benoemen:

1. Het aspect archeologie is in één keer overal goed geregeld;
2. De regeling is voor de gehele gemeente overal hetzelfde wat de rechtszekerheid en – gelijkheid ten goede komt.

De situatie per 1 januari 2010

Bij het maken van nieuwe bestemmingsplannen is, in relatie tot dit voorliggende bestemmingsplan, de datum van 1 januari 2010 belangrijk. Vanaf die datum moet elk plan voldoen aan de RO-standaarden w.o. de Praktijkrichtlijn Bestemmingsplannen 2008. Volgens die regeling kunnen parapluplannen gemaakt worden als alle onderliggende plannen voldoen aan de RO-standaarden. Op dit moment, voldoet geen enkel bestemmingsplan in Stein aan die standaard. Door de technische norm is het niet mogelijk om dit voorliggende parapluplan te laten gelden voor elk plan wat na 1 januari 2010 wordt gemaakt. Immers, per 1 januari 2010 voldoen de Steinse bestemmingsplannen zeker niet allemaal aan die norm. Dat houdt in dat elk plan wat gemaakt wordt na 1 januari 2010 het aspect archeologie moet regelen. Als dat niet gebeurt ontstaat in dat nieuwe plan een lacune of gebrek in de bestemmingsregeling van het archeologische beleid. Dat overnemen kan heel kort; het is een technisch-juridische opgave en de regeling zelf wordt niet ter discussie gesteld.

3.2 De planologische regeling

De op de archeologische beleidskaart 2009 zijn de aangegeven zones hoge en middelhoge verwachtingswaarden planologisch vertaald naar de dubbelbestemming Waarde – Archeologie 1 en 2. Deze dubbelbestemming is primair ten opzichte van andere enkelvoudige bestemmingen.

Er is voor gekozen om uitsluitend zones met hoge en middelhoge verwachting(swaarde) onder de dubbelbestemming te laten vallen. De archeologische waarde wordt beschermd via een bouw- of een aanlegvergunning.

De planregels archeologie zijn uitgewerkt voor drie vergunningsystemen

- ❖ De aanlegvergunning
- ❖ De bouwvergunning
- ❖ De sloopvergunning

De aanlegvergunning is ontworpen voor alle werken waarvoor geen bouwvergunning nodig is, maar die wel tot beschadiging van het erfgoed kan leiden.

Bij sloopwerkzaamheden is geen vooronderzoek mogelijk en kan alleen het voorschrift worden opgelegd om werken archeologisch te begeleiden. Doel is primair de sloop te benutten voor het bepalen van de archeologische waarde.

De bepalingen zijn gericht op maximale beleidsvrijheid voor de gemeenten. Er is dus nooit een plicht om een voorschrift of voorwaarde op te leggen.

De bouwvergunning is een bestaande vergunning waaraan voorschriften kunnen worden verbonden in het belang de archeologie.

Aan de aanleg- en sloopvergunningen kunnen eveneens archeologische voorschriften verbonden worden.

De systematiek van de bestemming Waarde – Archeologie 1 en 2 is als volgt.

Er is altijd ontheffing nodig voor het realiseren van een secundaire bestemming, tenzij o.a.:

- a. bodemingreep kleiner is dan 250 m² of 2500 m² afhankelijk van verwachtingszone;
- b. bestaande fundering wordt benut;
- c. geen archeologische waarden aanwezig zijn;
- d. sprake is van benutting bestaand agrarisch bouwperceel;
- e. sprake is van onderhoud - en vervangingswerken van bijv. bestaande riolen inclusief gemalen binnen bestaande tracés van kabels en leidingen;
- f. rooien laagstamboomgaarden.

Om het plan zo lang mogelijk actueel te houden is een wijzigingsbevoegdheid opgenomen om de bestemming geheel of gedeeltelijk te doen vervallen of juist toe te kennen afhankelijk van de archeologische situatie (geen archeologische waarden meer aanwezig of juist wel).

Bouw- en aanlegvergunning

De bouw- en aanlegvergunning wordt gekoppeld aan een oppervlakte van de ingreep en / of aan de diepte. De diepte van de ingreep wordt bepaald vanaf peil.

Voor de verschillende te onderscheiden gebieden (middel / hoge verwachting) geldt een aanlegvergunningstelsel waarbij de oppervlakte van de bodemingreep en de diepte ervan bepalen of een aanlegvergunning nodig is of dat het niet nodig is. nodig. Er moet dus aan beide criteria worden voldaan voordat een aanlegvergunning nodig is. De diepte is daarbij maatgevend op het diepste punt (dus een ingreep boven de maatgevende oppervlakte en op één punt dieper dan de maatgevende diepte is aanlegvergunningplichtig).

Als de verstoringsdiepte minder bedraagt dan 0,40 cm beneden het maaiveld is nimmer archeologisch onderzoek nodig. Als de oppervlakte van de bodemingreep kleiner is dan 250 m² binnen hoge verwachtingszone en diepte van verstoring toch meer dan 40 cm onder maaiveld bedraagt, dan is de oppervlakte van de bodemingreep maatgevend, dus geen onderzoek nodig.

Oppervlakte bodemingreep en peil

Maatgevend in deze is het bepaalde in artikel 2 (aanvulling begripsbepalingen) en artikel 3 (wijze van meten) van de planregels.

SVBP 2008 en ondergrond

Vanuit de Wro volgt dat de SVBP2008 gevolgd moet worden. Dat is een structuurnorm voor bestemmingsplannen die onder meer bepaald hoe het uiterlijk er uit ziet van de dubbelbestemming Waarde – Archeologie en hoe aanduidingen op de kaart aangegeven moeten worden. Die regeling is gevolgd in dit bestemmingsplan.

4 UITVOERBAARHEID

Economische uitvoerbaarheid

Het plan is gericht op een adequate regeling van het facet archeologie voor het gehele grondgebied door alle geldende bestemmingsplannen van Stein aan te vullen die niet of onvoldoende op het nieuwe archeologiebeleid zijn toegespitst. De voorschriften en toelichting van het bestemmingsplan zijn opgesteld door gemeente Stein, Afdeling MRB. Voor het vervaardigen van de verbeelding (plankaart) is Arcadis ingeschakeld. Verder betaalt de veroorzaker van de bodemverstoring alle kosten van het archeologisch onderzoek tot en met opgraving en documentatie. Voor het beoordelen en toetsen van rapportages wordt archeologische expertise ingehuurd. Hiervoor is budget aanwezig. Het plan sec brengt derhalve voor de gemeente Stein geen kosten met zich mee anders dan de kosten voor het maken van de verbeelding.

Inspraak

Het voorontwerp van het facetbestemmingsplan archeologie heeft met ingang van 12 november 2009 gedurende drie weken tot en met 2 december 2009 voor belanghebbenden en ingezetenen ter visie gelegen voor de inspraak. Van de gelegenheid om in te spreken is geen gebruik gemaakt.

5 OVERLEG

In het kader van het wettelijk vooroverleg als bedoeld in 3.1.1 van het Besluit ruimtelijke ordening is het voorontwerp van dit plan toegezonden aan de volgende instanties:

- a) de Provincie Limburg
- b) de VROM Inspectie Zuid
- c) Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed
- d) Rijkswaterstaat, Dienst Limburg
- e) Waterschap Roer en Overmaas
- f) Burgemeester en Wethouders van Meerssen
- g) Burgemeester en Wethouders van Beek
- h) Burgemeester en Wethouders van Sittard-Geleen

Ad a) reactie Provincie Limburg

Terzake zijn enkele detailopmerkingen gemaakt ten aanzien van de planregels en toelichting en bijlagen. De provincie gaat akkoord met het plan, mits de begrenzing van het provinciaal aandachtsgebied correct op de verbeelding wordt weergegeven. Verder moet de verbeelding tot op detailniveau gecorrigeerd en aangevuld worden conform de beleidscategorieën zoals aangeduid op de aangepaste Archeologische beleidskaart van de gemeente Stein 2009, kaartbijlage 3, van 22 december 2009.

Verwerking

De aangegeven opmerkingen zijn verwerkt.

Ad b) reactie VROM Inspectie Zuid

Voorontwerp van facetplan geeft betrokken rijksdiensten geen aanleiding tot opmerkingen gelet op nationale belangen in de Realisatieparagraaf Nationaal Ruimtelijk Beleid (RNRB)

Verwerking

Voor kennisgeving aangenomen.

ad c) reactie Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed

doet voorstel om de kerkterreinen en de zes terreinen van zeer hoge archeologische waarde volgens de Archeologische Monumentenkaart (AMK) te onderwerpen aan onderzoekplicht voor bodemingreep groter dan 100 m². De gronden met hoge en middelhoge verwachting behouden de gekozen vrijstellingsnorm. Voorts ontbreekt voorrangsregeling in plan.

Verwerking

Alleen het ganggraf valt onder het rijksregime waarop de 100 m² norm van toepassing is, dus beleidscategorie 1 (wettelijk beschermd archeologisch monument) Er is uitdrukkelijk gekozen voor het onderscheid: hoge, middelhoge en lage archeologische verwachting. De kerkterreinen en zes overige gebieden van zeer hoge archeologische waarden vallen onder beleidscategorie 2: hoge verwachting, dus onder de verantwoordelijkheid van de gemeente. Dit betekent dat Stein in deze bevoegd is de norm te bepalen. Voor wat betreft de onderbouwing van de normen wordt verwezen naar Bijlage 1 'Vergunningenbeleid Archeologie Stein 2009'. Om te voorkomen dat een kleine ingreep toch verlies van informatie met zich zou brengen is in artikel 4, lid 3 van de planregels bepaald dat ten allen tijde archeologische waarnemingen kunnen worden gedaan. Verder is de dubbelbestemming Waarde – Archeologie 1 en 2 primair ten opzichte van de andere enkelvoudige bestemmingen. Op de verbeelding komen geen samenvallende dubbelbestemmingen voor. Aan de reactie is niet tegemoetgekomen.

Ad d) reactie Rijkswaterstaat, Dienst Limburg
Geïntegreerd advies ontvangen via VROM Inspectie Zuid.

Verwerking

Voor kennisgeving aangenomen.

Ad e) reactie Waterschap Roer en Overmaas

Verzocht is om in artikel 4, lid 8 onder e. van de planregels om ook gemalen vrij te stellen van aanlegvergunning.

Verwerking

Hieraan wordt tegemoetgekomen. Voor zover kan worden ingeschat heeft het facetplan nauwelijks consequenties voor de uitvoering van het IP Catsop.

Ad f) reactie Burgemeester en wethouders van Meerssen

Bericht ontvangen dat het voorontwerp geen aanleiding geeft tot opmerkingen.

Verwerking

Voor kennisgeving aangenomen.

Ad g) reactie Burgemeester en wethouders van Beek

Geen bericht ontvangen.

Ad h) reactie Burgemeester en wethouders van Sittard-Geleen

Geen bericht ontvangen.

Bijlagen:

Separaat bij dit bestemmingsplan zijn de volgende bijlagen te raadplegen:

- Archeologische beleidskaart van de gemeente Stein 2009, Archol rapport 122;
- Achtergronddocument Bijlage 1 Vergunningenbeleid archeologie Stein 2009.

Bijlage 1 Vergunningenbeleid archeologie Stein 2009

Bepalen ondergrenzen voor bouw-, sloop- en aanlegvergunningen

Vooraf

De Archeologische identiteit van de gemeente Stein, maar ook Beek en Sittard-Geleen, wordt bepaald door de Bandkeramische Cultuur. Deze gemeenten zijn gesitueerd binnen het nederzettingengebied van de Graetheide. Stein gaat het archeologiebeleid uitwerken c.q. verfijnen (Stein heeft al hoofdlijnen voor archeologiebeleid, 2006). Een eerste stap is het bepalen van de kwantitatieve normen. De wetgever wil namelijk dat voor gebieden die in de bestemmingsplannen een dubbelbestemming krijgen een verplichting wordt verbonden aan bouw-, sloop- of aanlegvergunningen. Daarvoor moeten normen worden opgesteld. De discussie richt zich vooral op de kleinschalige bodemingrepen. Het opleggen van archeologische verplichtingen op een klein schaalniveau is een last voor de burger, levert weinig zinvolle wetenschappelijk informatie op en vormt een groot afbreukrisico voor het maatschappelijk draagvlak van de archeologische monumentenzorg. Het behoort tot de beleidsvrijheid van de overheid (lees gemeenten) om zinvolle, dus werkbare normen vast te stellen, die onverminderd recht doen aan het cultuurhistorisch belang van ons archeologisch erfgoed.

Aanleiding

De wetgeving is gericht op behoud van archeologie in de bodem (*in situ*). In Nederland heeft het Europese Verdrag van Malta (Valletta) zijn beslag gekregen in de implementatiewet "Wet op de archeologische monumentenzorg". Deze implementatiewet is per 1 september 2007 in werking getreden. De gemeente krijgt daarmee de zorgplicht voor de archeologie. Tot die tijd was het interim-beleid archeologie van de provincie van kracht. Dit beleid verplicht gemeenten, op grond van de Indicatieve Kaart van Archeologische Waarden (IKAW) voor het buitengebied en de Archeologische Monumenten Kaart, bij ruimtelijke ontwikkelingen rekening te houden met de archeologie in de bodem. De bodemverstoorder is bij ontwikkelingen in gebieden met archeologische (verwachtings)waarden verplicht tot archeologisch onderzoek en tot het betalen van de kosten voor onderzoek en behoud van archeologische waarden. De eerste stap in het archeologische onderzoeksproces is het in kaart brengen van de archeologische verwachtingen en waarden. Dit proces is recent uitgevoerd met het actualiseren van de archeologische beleidskaart Stein van 2005 met het daarbij behorend Archolrapport nr. 29. Dit heeft geresulteerd in een nieuwe Archeologische Beleidskaart Stein 2009 met bijbehorende rapportage.

De belangrijkste politieke vraag bij de nieuwe wetgeving is het vaststellen van de lasten voor de burger. De implementatiewet heeft tot gevolg dat naast projectontwikkelaars en gemeente ook de burger geconfronteerd wordt met de kosten voor verplicht archeologisch onderzoek bij vergunningverlening en daarnaast, bij vindplaatsen, met kosten voor het behoud van de archeologische waarden (*in of ex situ*). Ontwikkelaars kunnen de kosten doorberekenen in de exploitatie, de burger kan dit niet. Voor het beheersen van de kosten voor alle partijen zijn daarom kwantitatieve normen nodig.

Beleidskader

In artikel 38a van de Wet op de archeologische monumentenzorg (hierna afgekort Wamz) is bepaald dat de gemeenteraad bij de vaststelling van een bestemmingsplan rekening houdt met de aanwezige dan wel te verwachten archeologische waarden. In art 41a Wamz wordt verder een oppervlakte van 100 m² genoemd als minimale oppervlakte waarvoor geen archeologisch onderzoek hoeft te worden uitgevoerd. De gemeenten zijn echter vrij om hiervan af te wijken op basis van een zorgvuldige inhoudelijke afweging en een hogere of lagere ondergrens te hanteren.

De wet- en regelgeving laat dus veel ruimte voor een eigen gemeentelijke invulling ten aanzien van het vrijstellen van archeologisch onderzoek op grond van oppervlakte van de geplande bodemingreep. Het vaststellen van een ondergrens is uiteindelijk een politieke keuze. Uitgangspunt is dat de gemeenten zelf bevoegd zijn tot het stellen van ondergrenzen. In principe zijn vanuit hogere overheden geen bindende ondergrenzen opgelegd, tenzij het betreft provinciale archeologische aandachtsgebieden. Daarvoor gelden voor de provincie Limburg de volgende ondergrenzen (tenzij de gemeente lagere ondergrenzen heeft vastgesteld):

- Hoge verwachting 1000 m²
- Middelhoge verwachting 2500 m²
- Lage verwachting 10000 m²

Dit betekent dat voor de zones binnen het provinciaal aandachtsgebied waaraan een lage verwachting is toegekend dat daar een ondergrens geldt vanuit de provincie van 10.000 m².

Uitgangspunten voor bepalen ondergrenzen

Uitgangspunt is dat in principe minder van het bodemarchief verstoord wordt naarmate het oppervlak van de bodemingreep kleiner is en de diepte van de ingreep geringer. Ergens ligt een grens waaronder de mate van bodemverstoring dermate gering is, dat de kans op vernietiging van (verwachte) archeologische waarden klein kan worden genoemd.

Als voor alle aangevraagde vergunningen archeologische verplichtingen zouden gelden, dan zou dat leiden tot onaanvaardbare hoge apparaatskosten en uitvoeringslasten voor de burger. Dit is niet reëel en ook maatschappelijk ongewenst. Een eerste selectie is het stellen van kwantitatieve normen aan de minimale omvang van een bodemingreep. Bodemingrepen die binnen een bepaalde oppervlakte en dieptemaat blijven worden vrijgesteld van onderzoek. De grootte van de vrijgestelde oppervlakte en dieptemaat is afhankelijk van de archeologische verwachtingswaarde van het gebied waar de bodemingrepen zijn gepland. De verschillende gebieden zijn terug te vinden op de Archeologische Beleidskaart Stein 2009.

Archeologische Beleidskaart Stein 2009

De kaart bestaat uit een Vindplaatsenkaart en een Verwachtingskaart.

De Verwachtingskaart maakt een onderscheid in 'bekende waarden' en verwachtingswaarden' is ingedeeld in verschillende zones. Er zijn zones met een hoge kans dat waardevolle archeologie in de bodem aanwezig is en zones waar deze kans kleiner is (gebieden met een middelhoge en lage verwachtingswaarde). Ook zijn er zones zoals de historische dorpskernen waarvan bekend is dat waardevolle resten in de grond aanwezig zijn. Alleen aan de zones van hoge en middelhoge verwachtingswaarde is een verschillende oppervlakte en dieptemaat verbonden, waarbinnen bodemingrepen zijn vrijgesteld van archeologisch onderzoek.

De diepte van de bodemingreep

De diepte van de bodemingreep moet afhankelijk worden gesteld van het type gebied alsmede de archeologische kwalificatie. Grondwerkzaamheden die zich beperken tot de bovenste 40 cm vanaf het maaiveld worden in principe niet als verstorend aangemerkt. Deze diepte komt ongeveer overeen met de gemiddelde dikte van de bouwvoor in het landelijk gebied dan wel de dikte van de verstoorde bovengrond in bebouwde context. Ook gravend archeologisch onderzoek binnen de gemeentegrens van Stein geeft een gemiddelde bouwvoordikte van ca. 40 cm.

(Amateur-)archeologen bevestigen deze gehanteerde gemiddelde ploeg- en verstoringsdiepte van 40 cm. Voor Stein wordt derhalve 40 cm als praktische ondergrens gehanteerd voor het gehele grondgebied.

Oppervlakte van de bodemingreep

De oppervlakte van de ingreep waarvoor vrijstelling geldt voor het doen van archeologisch onderzoek kan van gemeente tot gemeente verschillen. Dit is beleidskeuze omdat elke overheid zijn eigen normen bepaalt en daarbij rekening houdt met het maatschappelijk draagvlak. Van groot belang is verder wat onder de oppervlakte van de bodemingreep wordt verstaan. Gaat het om de oppervlakte van een plangebied, om het oppervlak van de feitelijke bodemingreep of het bebouwde (bruto) oppervlak. Een eenduidige begripsafbakening is cruciaal vanuit juridisch oogpunt omdat deze uiteindelijk in het bestemmingsplan moet worden vastgelegd. Voorgesteld wordt om niet het begrip 'plangebied' (is ruimer dan 'ingreep') tot uitgangspunt te nemen maar de begripsomschrijving te relateren aan de feitelijke bodemingreep. Dit omdat nu eenmaal de omvang van ingreep bepalend is voor de mate van bodemverstoring.

De begripsbepaling luidt dan als volgt:

Oppervlakte van een bodemingreep:

het bebouwde (bruto) oppervlak als het gaat om bovengrondse ontwikkelingen en het oppervlak van een bodemingreep vanaf maaiveld als het gaat om bodemingrepen in het kader van een aanlegvergunningprocedure.

Deze begripsomschrijving voorkomt discussies omdat direct duidelijk is wat bedoeling is. Van wezenlijk belang is dat de ondergrenzen een maatschappelijk aanvaardbare balans vormen tussen ruimtelijke ontwikkeling en het zorgvuldig beheren van het archeologisch erfgoed.

Onderbouwing normen:

De gemeente Stein verleent jaarlijks ca. 180 bouwvergunningen en een vijftal aanlegvergunningen. Het merendeel heeft betrekking op aan- en uitbouwen en bijgebouwen bij woningen, waarvan de oppervlakte meestal varieert tussen 10 tot 80 m². Het aantal aanlegvergunningen betreft veelal werkzaamheden in het buitengebied.

Ingeval van particuliere nieuwbouw varieert het woonoppervlak van de bodemingreep globaal tussen de 100 en 200 m². Binnen de voorgestelde (vrijstellings)norm van 250 m² (bouwblok van 15 x 15) is particuliere nieuwbouw (vrijstaand of geschakeld) realiseerbaar zonder archeologisch onderzoek. *De ondergrens van 250 m² in de historische kernen en overige gebieden van archeologische waarde* achten wij passend omdat onderzoek op een klein perceel in de regel archeologisch weinig informatie oplevert en de waarde van het archeologisch onderzoek juist gezocht moet worden in de omvang van het te onderzoeken areaal waardoor vondsten in een context geplaatst kunnen worden. Om te voorkomen dat een kleine ingreep toch verlies van informatie met zich zou brengen zal in de regels van de bestemmingsplannen opgenomen worden dat te allen tijde archeologische waarnemingen zijn toegestaan. Een royale woning en alle zogenaamde "huis-, tuin- en keukengevallen" zijn dus vrijgesteld van de archeologische onderzoeksplicht.

In gebieden met middelhoge verwachting wordt een vrijstellingsnorm van 2.500 m² passend geacht. Gelet op het onzekere verwachtingspotentieel kunnen particuliere nieuwbouw en (ver)bouwingsplannen ongestoord doorgang vinden.

Overig gebruik en bebouwing

In Stein komt *fruitteelt* voor, met name in het gebied Catsop. Om de normale agrarische bedrijfsvoering niet onmogelijk te maken geldt geen onderzoeksplicht ten aanzien van het rooien van laagstamboomgaarden tot maximaal een verstoringdiepte van 50 cm beneden maaiveld. Alle Steinse agrarische bedrijven beschikken over een *agrarische bouwperceel*. Dit is ruimtelijke kavel waarvan de invulling afhankelijk is van de milieuwetgeving. Dit betekent dat hiervoor geen archeologische verplichtingen gelden. Ook de algemene dieptemaat van 40 cm leidt ertoe dat het normale ploegen buiten de aanlegprocedure valt.

Vrijstellingsnormen voor archeologisch onderzoek

Het vorenstaande in overweging nemend wordt geadviseerd de volgende kwantitatieve normen te hanteren voor vrijstelling van archeologisch onderzoek.

Gebieden van hoge archeologische verwachting

- Dit zijn de kernen met historische bewoningsresten Oud Stein, Berg, Oud-Urmond, Maasband, Meers, Oud-Elsloo, Terhagen en Catsop
- de overige gebieden waarvan vaststaat dat er archeologische resten aanwezig zijn
- het provinciaal aandachtsgebied Bramert Noord

Beleidsadvies: werkzaamheden in gebieden van hoge archeologische waarde zijn vrijgesteld van onderzoek als de bodemingreep kleiner is dan 250 m² en diepte minder bedraagt dan 40 cm onder maaiveld. Het is ten allen tijde toegestaan waarnemingen te doen.

Gebieden van middelhoge verwachting

Het betreft hier randgebieden van beek- en droogdalen en de gebieden die recent bebouwd zijn. De verwachting is niet exact in te schatten.

Beleidsadvies: werkzaamheden vrijgesteld van onderzoek als bodemingreep kleiner is dan 2.500 m² en diepte minder dan 40 cm onder het maaiveld bedraagt.

Gebieden van lage archeologische verwachting

Het gaat hier om gebieden verder dan 300 meter verwijderd van droog/beekdal en restgeulen in Maasdal.

Beleidsadvies: werkzaamheden zijn vrijgesteld van onderzoek

Gebieden zonder verwachting (niet op bestemmingsplankaart)

Betreft verstoorde en reeds opgegraven terreinen

Beleidsadvies: geen onderzoeksplicht

De ondergrenzen moeten vertaald worden in 'planregels archeologie' die verankerd moeten worden in de bestemmingsplannen.

Alleen de gebieden van hoge en middelhoge verwachtingswaarde moeten vertaald worden naar het bestemmingsplan.

Afdeling MRB
EC/ december 2009